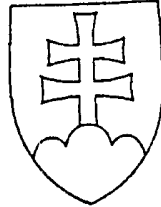

Najvyšší súd

Slovenskej republiky

1M ObdoV/7/2009

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členov senátu JUDr. Juraja Semana, JUDr. Dariny Ličkovej, JUDr. Viery Pepelovej a JUDr. Kataríny Pramukovej v právnej veci žalobcu: **Ing. V. I.**, podnikajúci s dodatkom A., D. X., G., zastúpeného advokátom JUDr. E. Š., H. X., B., proti žalovanému: **M. P. S. R.**, B., D. X. a vedľajšieho účastníka na strane žalovaného **R. C.**, s. r. o., B. X., Č. R., zastúpeného advokátom JUDr. J. R., K. X., B., **o určenie neplatnosti šľachtiteľských osvedčení**, ktorá sa viedla na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 28 Cb 83/02, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 4. marca 2008, č. k. 1 Obo 211/06-511, takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky sa z a m i e t a .

Žiadnemu z účastníkov sa náhrada trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 1. júna 2006, č. k. 28 Cb 83/02-395 zamietol žalobu. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného 3.326,-- Sk náhrady trov konania a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodol tak s odôvodnením, že žalobca v čase podania žaloby, t. j. 18. marca 2002 mal uzavretú zmluvu o výhradnom práve na zastupovanie, obchodné využívanie a ďalšie množenie odrôd M., M. Š. Ú. K., a. s. na území Slovenskej republiky, ktorá bola uzavretá 2. januára 1994. Taktiež 4. novembra 1996 bola medzi uvedenými spoločnosťami uzavretá mandátna zmluva č. 1/96 na zastupovanie vo veci ochrany práv k odrodám rastlín a 13. novembra 1998 bola ďalej uzavretá mandátna zmluva č. 1/98 na zastupovanie vo veci ochrany práv k odrodám rastlín medzi mandatárom Ing. V. I. – A., G. a mandantom H., a. s., K.. Dňa 5. septembra 2001 bolo uverejnené oznámenie o odstúpení od mandátnej zmluvy č. 1/96 a č. 1/98, z čoho vyplýva, že výpovedná lehota k týmto zmluvám uplynula žalobcovi 31. marca 2002. Nakoľko ide o žalobu v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p., žalobca mal preukázať naliehavý právny záujem. V danom prípade zo strany žalobcu nedošlo k preukázaniu naliehavého právneho záujmu na určení, že šľachtiteľské osvedčenia č. 190 až 193 z 21. mája 2001 udelené na odrody pšenice letnej Balada, Boka, Brea a Bruta, sú neplatné. Svoj návrh o určenie neplatnosti odôvodňuje tým, že jeho sublicenčný partneri v počte cca 50 mu odmietajú platiť licenčné poplatky s odvolaním sa na tú skutočnosť, že medzi žalobcom a spoločnosťou M., a. s. došlo k vypovedaniu mandátnej zmluvy č. 1/96 a 1/98. Z uvedeného vyplýva, že zo strany žalovaného nedošlo k preukázaniu naliehavého právneho záujmu o určenie neplatnosti uvedených šľachtiteľských osvedčení, nakoľko neplatenie licenčných poplatkov sublicenčnými partnermi nie je dôvodom o určenie neplatnosti týchto šľachtiteľských osvedčení. Súd mal za preukázané, že vedľajší účastník má na výsledku konania právny záujem, nakoľko uvedená spoločnosť uzavrela zmluvu o predaji časti podniku so spoločnosťou M. ČR, s. r. o., B., predmetom ktorej sú aj uvedené šľachtiteľské osvedčenia a prevod osvedčení bol zaregistrovaný aj žalovaným. Z uvedených dôvodov súd žalobu zamietol.

Na odvolanie žalobcu vec prejednal Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo 4. marca 2008, č. k. 1 Obo 211/06–511 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a žalobcovi uložil

povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného 3.352,-- Sk náhrady trov odvolacieho konania.

V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd poukázal na ustanovenie § 80 písm. c/ O. s. p. s tým, že predpokladom úspešnosti žaloby podľa uvedeného ustanovenia, je existencia naliehavého právneho záujmu na určení. Súd prvého stupňa a ani odvolací súd nevyslovili vo svojich rozhodnutiach nedostatok aktívnej legitímácie žalobu na určovacej žalobe, kde žiada vysloviť neplatnosť šľachtiteľských osvedčení ako verejnej listiny, len ju bolo potrebné zistiť a ustáliť, treba však súhlasiť s názorom súdu prvého stupňa, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na takomto určení. Naliehavý právny záujem na takomto určení jestvuje najmä vtedy, keď bez tohto určenia je ohrozené právo žalobcu alebo bez tohto určenia je jeho právne postavenie neisté. Určovacia žaloba podľa § 80 písm. c/ O. s. p. má preventívny charakter. Predovšetkým prichádza do úvahy vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pričom k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť iným spôsobom. Ďalej sa uplatní v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky zodpovedá obsahu a povahe príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov medzi účastníkmi. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú s predpokladom naliehavého právneho záujmu. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať splnenie týchto funkcií, nie je daný naliehavý právny záujem na určení. Závery o tom sú spojené nielen so žalobou, ale aj s otázkou, akého konkrétneho určenia sa žalobca žalobou domáha. V predmetnom prípade o takto predpokladanú situáciu nejde. Dôvody, na ktoré sa žalobca odvoláva, nie sú osvedčením naliehavého právneho záujmu. Povinnosť platiť licenčné, prípadne sublicenčné poplatky, na ktoré sa žalobca odvoláva, nie sú osvedčením naliehavého právneho záujmu a táto povinnosť sa bude pravdepodobne riešiť v inom konaní o návrhu o plnenie, kde súd podľa okolností daného sporu môže riešiť aj danú problematiku ako otázku prejudiciálnu, ak to bude považovať za potrebné. Nedostatok naliehavého právneho záujmu spravidla nejestvuje tam, kde je možno uplatniť nárok na plnenie. Čo sa týka námietok žalobcu, podaných proti prihláškam podľa § 18 ods. 1 a 5 zákona č. 132/1989 Zb., o ktorých podľa odvolateľa ešte nebolo rozhodnuté, je vec správneho konania a nie je dôvodom na určenie práva žalobcu z hľadiska danosti naliehavého právneho záujmu. Odvolací súd preto odvolaniu žalobcu nevyhovel.

Na podnet žalobcu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Dovolateľ žiadal rozsudok súdu prvého stupňa a rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a konanie zastaviť. Po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu má vec postúpiť Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Uviedol, že rozhodovanie vo veci neplatnosti šľachtiteľského osvedčenia patrí do právomoci Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu nebola splnená právomoc súdov vo veci konať. Konanie malo byť zastavené s poukazom na ustanovenie § 104 ods. 1 O. s. p. a vec mala byť postúpená ministerstvu ako príslušnému správneho orgánu. K záveru, že konanie vo veci neplatnosti šľachtiteľského osvedčenia patrí do pôsobnosti ministerstva, dovolateľ dospel na základe štruktúrného, systematického, logického a historického výkladu ustanovenia § 23 ods. 1 zákona č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám rastlín a plemenám zvierat. Rozdelenie právomoci medzi ministerstvom a súdmi v otázkach šľachtiteľských osvedčení, je určené podľa toho, či ide o otázky vzniku, zmeny a zániku práv absolútneho charakteru, ktoré patria do právomoci ministerstva, alebo či ide o relatívne vzťahy medzi osobou oprávnenou z osvedčenia a tretími osobami, ktoré patria do právomoci súdov. Táto koncepcia rozdelenia právomoci je rovnaká ako pri ostatných inštitútoch duševného vlastníctva (patenty, dizajny, ochranné známky).

Ďalej dovolateľ poukázal na historický výklad vo vzťahu k súčasnému zneniu ustanovenia § 23 ods. 1 zákona č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám a plemenám zvierat. Uvedené ustanovenie upravovalo v znení účinnom do 31. januára 1996 inštitút zrušenia šľachtiteľského osvedčenia. Zrušenie osvedčenia patrilo do pôsobnosti ministerstva, čo bolo v texte zákona vyjadrené *expresis verbis*. Dôvodom zrušenia šľachtiteľského osvedčenia boli skutočnosti, že osvedčenie nemalo byť vydané, alebo skutočnosti, že osvedčenie bolo vydané správne, ale následne stratilo opodstatnenie. Novelizáciou citovaného zákonného ustanovenia účinnou od 1. februára 1996 sa vykonala harmonizácia s terminológiou práva Európskych spoločenstiev. Nariadenie Rady (ES) č. 2100/94 z 27. júla 1994 o právach spoločenstva k odrodám rastlín rozlišuje dva inštitúty zániku práva spoločenstva k odrodám rastlín (oba nastanú rozhodnutím úradu). Inštitút neplatnosti s účinkami *ex tunc* (vady pri registrácii práva) a inštitút zrušenia s účinkami *ex nunc* (dodatočná strata opodstatnenia). Slovenský zákonodarca mal zámer zaviesť do právneho poriadku Slovenskej republiky obdobnú úpravu a presne rozlíšiť medzi časovou pôsobnosťou účinkov rozhodnutia správneho orgánu. Pôvodný inštitút uvedený v § 23

citovaného zákona preto rozdelil na konanie o neplatnosti osvedčenia (so spätnými účinkami) a na konanie o zrušenie osvedčenia (bez spätných účinkov). Opísané zmeny právnej úpravy nastali s účinnosťou od 1. februára 1996. Niet pochyb, že vyslovenie neplatnosti osvedčenia zostalo v právomoci ministerstva.

Ďalej uviedol, že inštitút neplatnosti šľachtiteľského osvedčenia nie je možné pripodobniť k inštitútu neplatnosti právneho úkonu. Neplatnosť osvedčenia sa rozumie neplatnosť určitého absolútneho práva. Nejde o neplatnosť prejavu vôle vo význame určitej časom ohraničenej právnej skutočnosti. Pri inštitúte neplatnosti šľachtiteľského osvedčenia nie je možné analogicky využiť inštitút neplatnosti právneho úkonu v tom smere, že by súd mohol na absolútnu neplatnosť prihliadať aj bez návrhu, alebo že by ju mohol riešiť ako predbežnú otázku. Na šľachtiteľské osvedčenie sa hľadá ako na platné až do momentu právoplatného rozhodnutia ministerstva o jeho neplatnosti s tým, že až po právoplatnosti rozhodnutia o neplatnosti sa má za to, že účinky rozhodnutia o neplatnosti osvedčenia pôsobia *ex tunc*. Z uvedených dôvodov generálny prokurátor dospel k záveru, že sú splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania, lebo si to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

K mimoriadnemu dovolaniu sa účastníci nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas, a že smeruje proti rozhodnutiam, proti ktorým je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný, mimoriadne dovolanie prejednal a po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

Jediným argumentom generálneho prokurátora v mimoriadnom dovolaní je, že na prejednanie vecí súdom, nebola splnená podmienka právomoci súdov, a že konanie v tejto veci patrí do pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky.

Podľa § 7 ods. 1 O. s. p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 7 ods. 3 O. s. p. iné veci prejednávajú a rozhodujú sudy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon.

Existenciu právomoci súdov na konanie a rozhodnutie vo veci sudy skúmajú v každom štádiu konania. V súvislosti s právomocou súdov treba poukázať aj na čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého: “Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.”

Toto v konečnom dôsledku znamená, že ak právny poriadok neurčuje iný orgán, ktorý má poskytnúť ochranu práv, takýmto orgánom, ktorý je povinný poskytnúť ochranu, je súd.

Je potrebné prisvedčiť dovolateľovi, že šľachtiteľské osvedčenia sú rozhodnutiami vydanými správnym orgánom v správnom konaní a preskúmanie týchto rozhodnutí je upravené normami správneho práva a piatou časťou O. s. p. Žalobca sa však žalobou, ako to vyplýva aj z jeho nasledujúcich podaní v priebehu konania (podanie žalobcu z 18. 03. 2003 na č. l. 70, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 13. novembra 2002, sp. zn. 7 Sž 82-83/02 na č. l. 93, odvolanie žalobcu na č. l. 198, odvolanie žalobcu na č. l. 403) výslovne domáhal, aby súd určil, či tu právo je alebo nie je v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. Touto žalobou sa nedomáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu alebo postupu tohto orgánu podľa časti piatej O. s. p., pretože o takejto žalobe už súd rozhodol, ako to vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu SR z 13. novembra 2002, sp. zn. 7 Sž 82-83/02. Na určení, či tu právo je alebo nie je, nie je daný naliehavý právny záujem, keďže preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov, je upravené osobitnými ustanoveniami v 5. časti O. s. p. Súd prvého stupňa a odvolací súd rozhodovali v právnej veci, určenia, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ktorú neprejednávajú, a ani o nej nerozhodujú iné orgány, a preto nie je daný dôvod na postúpenie veci na rozhodnutie správneho orgánu.

Rozhodovať o určení, či tu právo je alebo nie je v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p., patrí do právomoci súdov Slovenskej republiky v zmysle § 7 ods. 1 O. s. p.

Rozhodne túto právomoc nemá žiadny ústredný orgán štátnej správy. Z uvedeného dôvodu dospel dovolací súd k záveru o neopodstatnenosti dovolacej námietky a návrhu, aby

dovolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu zrušil, konanie zastavil a po právoplatnosti rozhodnutia vec postúpil na rozhodnutie ministerstvu.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ustanovenia § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 1 O. s. p. mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietol.

V dovolacom konaní účastníkom trovy nevznikli, preto im dovolací súd ich náhradu nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2010

JUDr. Anna M a r k o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Z.